

Bir yanda,

biçim değişimiyle maddi olarak eksilmeden mal çeşitleri denilen yeni özlere dönüşen maddi oluşların mekansallık olarak,

diğer yandan

çalışma ya da tüketim biçimlerinde kullanılabilir insanî eylemlerin zamansallık olarak,

kavranmasıyla zenginlik ve sermaye iki değişik çeşidiyle düşünülebilir olur:

1. Mekansal-zenginlik-sabit: Toprağıyla, maden ocaklarıyla, ham ya da işlenmiş madenleriyle mekansallık, zenginlik, sabit sermaye,
2. zamansal-çalışma gücü-değişken: birer zamansal form olarak yinelenerek hep orada duran olarak görülebilir kastıyla değişmeyen, «zamansal olarak aynı formdaki maddi/mekansal değişme» kastıyla değişim, yani değişmeyen değişim olarak zamansallık, çalışma gücü, değişken sermaye.

Zamansız mekan düşünüsüyle birincisi kendi başına tutarlı olarak kurgulanabilir bir mülkiyet düzeniyle insanlar arasında dağıtılmış zenginlik, mekansız bir zaman düşünüsüyle ikincisi kendi başına tutarlı olarak kurgulanabilir bir haklar düzeniyle insanlar arasında dağıtılmış çalışma gücü olarak ussallaştırılabilir. Ancak zamansız mekanın, mekansız zamanın bulunmadığı yaşamla karşılaştırmalarda karşılaşılan sorunlar, yaşanan süpriz ve hayal kırıklıkları bir yana, kendi içinde tutarlı ancak birbirlerine uymayan, hem zenginlik hem çalışma gücü için, ikisini ayrı ayrı alan ya da her ikisini birden kapsayan, bütüncül ya da bunların bağımsız görülen parçaları için sayısız ussallaştırma mümkündür. Bir değer düzeniyle, zenginlik ve çalışma gücü birbirlerinden ayrı durmayı sürdürürlerken, zihnen yan yana getirilebilirler. Birbirlerine zihnen dönüştürülmeleriyle, herbiri bir diğeri ile temellendirilen zenginlik ve çalışma gücü mutlak değer varmışcasına mutlak zenginlik olarak kurgulanırlar. Bir yandan güya çalışma değerini ürünün değeriyle, ürünün değeriyle

tüketimin değeriyle temellendirilebilirmiş gibi, diğer yandan ürünün tüketiminin değeri ürünün değeriyle, ürünün değeriye çalışmanın değeriyle temellendirilebilirmiş gibi, bunlara dayalı ussallaştırmalar yapılır. Halbuki fiyat olarak değerler birbirlerinden bağımsız, minik gruplar halinde ya da tek tek, değişim ilişkileriyle, mutlak değil bir diğerine göre ortaya çıkar. Pratikte beliren fiyat ile kurgusal değer bu ayrışması burjuvaya dünyayı kendi yarıkla, yarım yamalak zihninin yansıması olarak görebilmesi için bir vesile daha oluşturur.

Değerlerin düzenli olduğu, fiyatların da bunların az ya da çok çarpıtılmış yansımaları oldukları sabitleşmiş düşününe dayalı idealist düşünmece burjuvaya bırakıldığında, zenginlik ve çalışma gücünün birbirlerinden ayrıştırılamaz tarzdaki biraradalıklarının farkedilmesiyle, fiyatların belirlenmesinin kural tanımazlığı alenileşir. Fiyatlar belli kurallara uygun olarak belirlenecekse, bu kuralların, önceden, yaşarken gözlenen kurallar olarak üretilmiş olması gerekir. Üretim, yaşanırken ya da öncesinde değil, ancak yaşandıktan sonra üretim olarak gösterilebilir. Fiyat hareketlerindeki kurallılıkların üretilmeleri, yani stabilizasyon programları benzeri proje ya da planlar olarak tasarlanıp uygulanmaya kalkışılması bizzat bu kural tanımazlığın farkına varmış olmaya dayanır. Özellikle çalışanlar sermayemsi biriktirdiklerinde bu tür kurallar yatırım yapmaları için güvenli bir sığınak olarak belirir, ama sığınak görülen patlatılacak cephaneliktir. Kurallara güvenerek belli biçimlerle yatırılan birikimler talî nedenlere bağlı olarak beklenmedik yani doğru belenmiş kurallara uymayan, akla hayale sığmaz fiyat hareketleriyle ve bu fiyat hareketliliği olarak beliren krizler esnasında çabucak el değiştirir.

Türkali Mah., Beşiktaş, Kasım 2004 Bir yanda,